

Täysistunto

Tiistai 3.11.2015 klo 13.59—22.02

5. Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelun aloittaa ministeri Lindström. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.47 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutoksia puoluelakiin ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettuun lakiin. Esityksessä on useita muutosehdotuksia, joiden tarkoituksena on muun muassa selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä. Hallituksen esitys perustuu yksimieliseen parlamentaarisen työryhmän mietintöön, joka luovutettiin edeltäjälleni keväällä 2015.

Samassa yhteydessä toteutetaan kansan vaaleissa ilmaiseman tahdon toteutumista vahvistava muutos, joka sisältyy hallitusohjelmaan. Jatkossa eduskuntapuolueen puoluetukea ei muutettaisi eli puoluetuen maksamista jatkettaisiin puolueen eduskuntaryhmän muutoksista riippumatta vaalikauden ajan. (Antti Lindtman: Oho!)

Lisäksi ehdotetaan, että myös muut kuin eduskuntapuolueet voisivat saada puoluetukea, jos ne saavat vähintään 2 prosentin kannatuksen eduskuntavaaleissa. Puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään jatkossa poistettaisi puoluerekisteristä, vaikka se olisi jäänyt ilman kansanedustajapaikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa. Puoluetuen käytön valvonta ehdotetaan siirrettäväksi oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle. (Antti Lindtman: Oikein!)

Presidentinvaaleissa myös tukiyhdistyksillä olisi jatkossa velvollisuus toimittaa tiedot rahoituksestaan. Ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta europarlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myös toista varaedustajaa. (Antti Lindtman: Sekin on oikein!)

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa muun muassa kaikilta puoluerekisteriin merkityiltä puolueilta. Niin sanotut pienpuolueet pitivät riittämättömänä puoluetuen laajentamista 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen saaneisiin puolueisiin. Mielestäni tämä esitys on tältä osin kuitenkin hyvä alku ja kannanotto monipuolisemman demokraattisen keskustelun puolesta.

Tällä esityksellä tehdään monia pieniä parannuksia ja toteutetaan muun muassa Etyjin vuonna 2011 Suomelle antamia vaali- ja puoluerahoitusta koskevia suosituksia. Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

tä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Myös vastauspuheenvuorot tulee käyttää täältä puhujakorokkeelta.

19.49 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On harmi, että nyt ei debatti oikein ole mahdollista siinä merkityksessä kuin olemme sen ymmärtäneet. Täällä on kuitenkin kameramies paikalla, joten kysyn, olisiko kuitenkin mahdollista käydä pieni debatti, koska tässä on kuitenkin kyse isosta, merkittävästä asiasta.

Haluaisinkin kysyä nyt esittelevältä ministeriltä, että kun tässä aika suppeasti esitellään ja perustellaan tämä puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmannen lauseen poisto ja viitataan vain siihen, että ehdotus korostaisi äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta, niin ajattelisin kyllä niin, että siis tämä esitetty lakihan nyt mahdollistaa sellaisen tilanteen, että jos vaikkapa kuvitteellisessa tilanteessa esimerkiksi hallituspuolueesta kaikki muut kansanedustajat päätyisivät siihen, että nyt on politiikka ollut niin äänestäjien tahdon vastaista ja nyt on takki niin monta kertaa kääntynyt, että ei ole muuta vaihtoehtoa kuin jättää eduskuntaryhmä, ja vain ja ainoastaan tämä puolueen puheenjohtaja jäisi sinne, niin silloin tämä koko puoluetuki tulisi edelleen tänne puolueen puheenjohtajan puolueelle. Herää kysymys, että onko todella niin, että tämä ehdotus korostaisi äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta. Haluaisin kysyä, kuka tämän muutoksen hallitusohjelmaneuvoittelussa vaati tähän hallitusohjelmaan, josta puhuttiin, että kyseessä on strateginen hallitusohjelma.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

19.51 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi puoluelakia ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia. Kuten ministeri esitteli, on ollut konklaavi pystyssä eli vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamistarpeita selvittänyt työryhmä, joka on tehnyt esityksiä tähän lainsäädäntöön. Nämä esitykset ovat muun muassa sellaisia, että puoluetuen käytön valvonta siirretään oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle ja puoluetukea voisi jatkossa saada eduskunta-puolueiden lisäksi myös puolue, joka saa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Nämä ovat ihan hyviä ja kannatettavia ajatuksia ja yksimielisiä olleet tässä työryhmässä.

Mutta sitten, perussuomalaiset vaativat hallitusneuvotteluissa, että puoluelain 9 §:n 1 momentin 3 lause kumotaan, ja se on kirjattu tarkasti myös hallitusohjelmaan. Tätä pidettiin heti tuoreeltaan outona, ja voi sanoa, että melkoiseksi manööveriksi tämä kyllä osoittautuikin. Kun sitten tarkasteltiin, mitä tämä kirjaus tarkoittaa, niin törmättiin niin sanottuun Lex Vennamoon. Nyt käsiteltävänä olevassa lainmuutoksessa kyse on siis niin sanotun Lex Vennamon kumoamisesta. Käytännössä Lex Vennamo tarkoittaa, että puolueille maksettava puoluetuki jaetaan uudelleen, jos sen eduskuntaryhmä hajoaa. Puoluetukea maksetaan kansanedustajamäärän mukaan. Nyt kumottavaksi esitetty laki puolestaan syntyi vuoden 1972 eduskuntavaalien jälkeen, kun SMP oli saanut 18 kansanedustajaa. Vaalien jälkeen osa puoleen kansanedustajista erosi puolueesta muodostaen Suomen Kansan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

Yhtenäisyyden Puolueen. Lex Vennamo lisättiin puoluelakiin saman vuoden joulukuussa ja tarkoittaa siis, että eduskuntaryhmästä eroava porukka vie osan puoluetuesta mukanaan.

Perussuomalaisten ja ulkoministeri Soinin vaatimuksesta siis puoluelakia muutetaan siten, ettei puoluetuen jakoperustetta tarkistettaisi, vaikka eduskuntavaalien välisenä aikana vähintään puolet jotakin puoluetta edustaneista kansanedustajista luopuisi edustamasta tätä puoluetta eduskunnassa. Tämä laki on hataralla pohjalla. Lakien tulee kestää niin sanottua ajan hammasta. Siksi ei ole kestävä, että yhden puolueen tarpeesta lakia ryhdytään räätälöimään itselle mieluisaksi. Ihmettelenpä, miten muut hallituspuolueet ovat lähteneet tälle tielle.

Edustaja Lindtman ennemmin tässä kertoi tilanteen, jossa kuvitteellisesti vaikka perussuomalaisten eduskuntaryhmä antaisi epäluottamuslauseen hallitukselle ja ryhmään ei jäisi ketään muita kuin Soini. Tästä huolimatta rahat virtaisivat edelleen Soinin puolueelle, josta se virtaa edelleen säätiöön, missä ei ole ketään muita kansanedustajia kuin Soini itse. Ryhmästä saa siis erota, mutta puoluetukea ei saa mukanaan. Eli jos perussuomalaisten ryhmä jostain syystä hajoaisi, lähtijät eivät saisi tukea mukaansa.

Soini on itse blogissaan valottanut Lex Vennamon taustoja seuraavasti: "Ajankohtainen kakkonen nosti mielenkiintoisella tavalla esiin vuoden 1973 poikkeuslain, jolla Suomen kansalta vietiin äänioikeus vuoden 1974 presidentinvaaleissa. Samassa yhteydessä säädettiin puoluelaki, jossa SMP:stä pois loikanneille kansanedustajille, jotka äänestivät poikkeuslain puolesta, taattiin puoluetukirahat. Vaalivelat jäivät SMP:lle, ja rahat seurasivat setteliselkärankaisia loikkareita. Kansalta vietiin äänioikeus eduskunnan määräenemmistöpäätöksellä, ja sitä varten räätälöitiin puoluetukilain muutos, jolla pettureiden äänet ostettiin."

Soinin omin sanoin tämä rappiolaki tulisi kumota. Nyt on sen hetki käsillä. Kun on koettu vääryys, se yritetään paikata toisella vääryydellä. Kysyn vain, ministeri Lindström, onko tämä oikein.

19.57 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Puoluelain ja vaalirahoituslain muutokset ovat tervetulleita, ja niitä monet tahot ovat toivoneet. Aivan sattumalta ilmoitusvelvollisuutta on tarkoitus laajentaa presidentinvaalien tukiryhmiin. Hallituksen esitystä tehtäessä ei varmaankaan tiedetty keskustan entisen puoluesihteerin Jarmo Korhosen paljastuksista, että vuoden 2006 presidentinvaaleissa suhmuroitiin anonyymisti välikäsien kautta. Tänä päivänäkään emme siis tiedä, ketkä kaikki ovat rahoittaneet suurilla summilla tuota kampanjaa. On oikein todettu, että toimittiin silloisten lakien mukaan, ja tämä hämärrahoituksen todellakin osoittaa, että lakien tiukentamiseen myöhemmin on ollut selvä tarve ja on edelleen. Ei ole itseisarvo kiusata ehdokkaita, mutta äänestäjällä on oikeus tietää, kenelle hänen ehdokkaansa ja mahdollinen edustajansa on kiitoksen velkaa.

Esitän harkittavaksi vielä tärkeää lisäystä lainsäädännön tueksi. Eilenhän julkaistiin verotiedot vuodelta 2014. Siitä ilmeni, että eduskuntaan valittujen tulotaso oli jo ennen valintaa huomattavasti korkeampi kuin kansan keskimäärin. Jo ehdokkaat ovat eliittiä, ja valitut edustajat ovat eliitin eliittiä. Hyvä sentään, että valituiksi tulivat myös köyhät opiskelijapojat, nykyiset edustajat Honkonen ja Nurminen, jotka ovat nyt toivottavasti päässeet lopullisesti eroon tonnikalasäilykkeistä. Muuten eduskunta ei todellakaan ole kansa pienois-koossa. Tilastokeskus on tehnyt useissa vaaleissa tutkimusta ehdokkaiden sosioekonomisista taustoista mutta julkaissut tiedot vasta vaalien jälkeen. Kun olen edellisessä ammatissani koettanut saada näitä tietoja julki jo ennen vaaleja, niin Tilastokeskus ei ole oikeas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

taan vedonnutkaan teknisiin ongelmiin vaan poliittiseen arkaluontoisuuteen. Äänestäjän kannalta voisikin olla merkittävää tietoa, miten varakkaita ja koulutettuja tietyn puolueen ehdokkaat ovat. Puolueille voisi syntyä myönteinen kannustin huolehtia siitä, että sillä on ehdokkaita myös vähävaraisista piireistä, tavallisia kansalaisia. Köyhien, vaivaisten, työttömien ääni kuuluisi paremmin niin puolueissa kuin sitten toivottavasti myös eduskunnassa. Jotta Tilastokeskuksen ei tarvitsisi suotta tässä asiassa enää arkailla, niin tätä julkaisemistahan voisi tukea vaikkapa valiokunnan mietinnössä, jos se hyväksi nähdään.

Perussuomalaisille esitän kiitoksen siitä, että heidän ansiostaan parlamentissa on ja on ollut laajempi sosiaalinen kirjo kuin muuten olisi. Jos Perussuomalaiset kokonaan katoaisi tai hajoaisi, niin se olisi tässä suhteessa suuri harmi. (Antti Lindtman: Täysin teoreettista!) — Täysin teoreettinen, mutta silti suuri. — Hallituksen esityksen perusteella perussuomalaisten hajoaminen näyttäisi olevan kuitenkin riski, johon on täytynyt varautua. Niinpä esitykseen on sitten ututettu perussuomalaisten pelastusrengas. Jos puolueesta pakenee edustaja toiseen ryhmään tai peräti useampaan ryhmään tai vaikka kaikkiin muihin kuuteen ryhmään, niin puoluetuki jää sille tynkäriryhmälle tai, kuten kuulumme, mahdollisesti yhdelle ainoalle edustajalle. Sitten hänelle jää henkilökohtaisesti enemmän resursseja, aikamoinen joukko avustajia, kohtalaisen monta huonetta. Jos puolueella sattuu olemaan vielä huppea puoluetuomisto, niin sinne voi hankkia sitten vielä lisää designhuonekaluja, joista käsin voi sitten köyhän kansan asiaa ajaa.

On siis osoitettu vääräksi se väite, etteivät perussuomalaiset saaneet hallitusohjelmaan mitään omia tavoitteitaan. Kyllä he saivat, ehkä sen kaikkein tärkeimmän: turvata oman puolueen ja säätiön varakkuus. Puoluetuen säilyminen, vaikka edustajat lähtevät, on väärä kannustin. Sehän heikentää demokratiaa ja yksittäisten edustajien oikeuksia. Perustuslain 29 §:n mukaan kansanedustajaa velvoittaa vain perustuslaki eivätkä häntä sido muut määräykset. Silloinhan omaatuntoaan seuratessaan edustaja voi joutua ristiriitaan puolueen johdon kanssa. Ja entäs jos edustajia on sitten useita tai enemmistö, jotka kansalta saamansa valtakirjan ja perustuslain velvoittamana kokevat velvollisuudekseen esimerkiksi noudattaa vaaliohjelmaa hallitusohjelman sijasta, muuttaa puolueen linjaa? Nykyinen lakihan tekee tästä perustuslaista lihaa, antaa käytännön työkalun edustajille. Kuten aina, sehän on raha. Kun rahat kuuluvat puolueen johdolle, sitä ei uhkaa mikään. Sen ei tarvitse kuunnella, sen ei tarvitse neuvotella eikä tarvitse tarvittaessa taipua. Puolueen johto voi jyrätä ja sanellessa, toimia täysin mielivaltaisesti ja yksinvaltaisesti. Demokratian nimissä tämä yksinvaltiapykälä pitää poistaa. Tämä yksinvaltiapykälä pitää poistaa.

20.02 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä on paljon sinälleen ihan kannatettavaa ainesta, ja erityisen tärkeänä demokratian kannalta pidän sitä, että eduskunnan ulkopuolisten pienpuolueitten asemaa ollaan tässä selkeästi kohentamassa. Tosin tätäkään ei olisi tapahtunut, ellei tähän olisi ulkopuolelta Suomen rajojen puututtu ja todettu, että tämä puoluerahoituksen jakaminen meillä ei ole sillä tavalla demokraattista ja ei myöskään tue sitä, että uusilla puolueilla olisi mahdollisuutta nousta helposti parlamenttiin.

Ensinnäkin tässä laissa todetaan se, että puoluetukea voisi jatkossa saada sellainen puolue, joka saa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Toisaalta on myöskin erittäin tärkeää sekin, että puoluetukea saavaa puoluetta ei poistettaisi puolueräkisteristä, vaikka se ei olisi saanut kansanedustajan paikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

Sitten tähän puoluetuen valvontaan ja vaalirahoituksen valvontaan. Näiden valtionavustusten valvonta on tarkoitus siirtää oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle, mikä sekin on äärimmäisen hyvä asia, ja myöskin sitten tämän tarkastusviraston oikeus laajennettaisiin presidentinvaaleissa tukiyhdistyksiin ja ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta Euroopan parlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myös toista varaedustajaa. Tässä melkein harkitsisin sitä, pitäisikö tässä vielä ottaa useampia varaedustajia mukaan, koska meillä on ollut nyt tilanteita, joissa Euroopan parlamenttiin on noustu paitsi ensimmäiseltä ja toiselta myös muistaakseni kolmannelta varasijalta, ja tuntuu, että viime keväänä etsittiin joissakin puolueissa jo niin sanotusti kissojen ja koirien kanssa sinne Brysseliin lähtijää. Elikkä kun meillä näitä vaaleja tulee toistuvasti ja vähän eri rytmissä, niin tämä aiheuttaa sellaisia tilanteita, että osa poliitikoista sitten miettii, missä sitä kansaa nyt sitten loppujen lopuksi haluaisi olla edustamassa.

Mutta kyllä tässä esityksessä on todellakin yksi suuri, suuri kauneusvirhe eikä pelkään kauneusvirhe, vaan kyllä tuntuu pahalta, että eduskunnan lainsäädäntökoneistoa käytetään tällaiseen sisäiseen, voisiko sanoa, puoluekurin ylläpitämiseen, ja tätä en pidä hyvänä tapana. Tietysti mielessä voin ymmärtää sellaisia haavoja, mitä historiasta on voinut jäädä yksittäisen poliitikon sisäiseen sieluun, mutta siitä huolimatta näitä asioita ei pitäisi, niin kuin täällä edeltävä edustaja puhui, sitten korjata toisella, toiseen suuntaan väärydeksi koettavalla esityksellä. Ja siinä mielessä näkisin, että tämä lakiesitys olisi muilta osin varsin kannatettava, mutta tätä kohtaa tässä lakiesityksessä en ole kannattamassa.

Ja tietysti vielä voisi sanasen sanoa siitä, että kun tällä pyritään vahvistamaan demokratiaa ja erityisesti myöskin pienpuolueitten asemaa, niin kuitenkin tällä eduskunnalla pitäisi olla rohkeutta korjata se kaikkein suurin demokratiavajetta aiheuttava asia elikkä epäreilu vaalilaki. Meillä on edelleenkin piileviä korkeita äänikynnyksiä, ja meillä suuret puolueet saavat enemmän tänne eduskuntaan paikkoja kuin niille valtakunnallisen kannatuksen perusteella kuuluisi.

Istuin aikanaan tuossa Lauri Tarastin vaalilain uudistamistyöryhmässä, ja siellähän me saimme aikaiseksi sellaisen esityksen, tällaisen niin sanotun valtakunnallisen tasausjärjestelmän, joka olisi taannut jokaiselle puolueelle juuri sen määrän kansanedustajia kuin sille oikeasti valtakunnallisen kannatuksen perusteella kuuluu. Muistan, että silloin niin sanottuja pienpuolueita, niitten joukossa yksi nykyinen hallituspuolue, kannatti tätä asiaa lämpimästi, mutta nyt on sitten kuitenkin tässäkin asiassa mieli muuttunut. Ja se on ikävää, koska minun mielestäni kaikkein tärkeintähän on se, että kansan tahto vaaleissa toteutuu. Oltiin siitä mitä mieltä tahansa, niin tärkeintä on, että tänne saadaan ne ihmiset, joita kansalaiset ovat oikeasti halunneet äänestää, ja ne puolueet, joita he ovat halunneet tukea.

20.07 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Oppositiolle valtava pettymys: emme me perussuomalaiset minnekään hajoa. Jos joku teistä salaisesti tai avoimesti sitä toivoo, niin näin ei käy.

Tämän hallituksen esityksen parhainta antia on se, että vaalirahoituksesta tulee avoimempaa. Se myös huomioi paremmin niitäkin puolueita, jotka eivät ole yltäneet eduskuntapuolueiksi. Ehdokkaiden vaalikampanjoiden budjettien kokoerot ovat edellisissä eduskuntavaaleissa ja eurovaaleissa nousseet merkittävän suuriksi. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa pienimpien budjettien koko on 3 000 euron tasoa, kun taas suurimmat ylsivät yli 70 000 euroon. Eurovaaleissa 2014 erot olivat vielä merkittävämmät: aina 4 000 euron budjetista yli 100 000 euron budjetteihin. Merkittävät suuruuserot ehdokkaiden vaalikam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

panjoiden rahoituksessa ovat omiaan lisäämään ehdokkaiden välistä eriarvoisuutta vaali-työn aikana. Myös äänestäjien mahdollisuus valita vapaasti kaikista ehdolle asetetuista eh-dokkaista heikkenee, jos osa ehdokkaista saa esimerkiksi enemmän näkyvyyttä runsaan ra-hoituksen vuoksi. Suuret erot vaaleissa käytettävissä olevan rahoituksen määrässä asetta-vat erilaisista taloudellisista lähtökohdista tuleville henkilöille erilaiset kynnykset asettua ehdolle vaaleissa. Käytettävissä olevalla rahoituksella on suuri merkitys ehdokkaiden mahdollisuuteen menestyä vaaleissa.

Tehokas tapa ehkäistä ehdokkaiden välistä eriarvoistumista olisi asettaa yläraja ehdok-kaan vaalikampanjan kuluihin. Kirjallisen kysymyksen olen tästä tehnyt ja siinä kysyn, pi-täisikö tämä yläraja asettaa eduskuntavaaleissa ja eurovaaleissa, vastausta odottaen kohta.
— Kiitoksia.

20.10 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! On todella niin, että tässä lakiesityksessä useimmat kohdat ovat erittäin kannatettavia paitsi sen takia, että ne lisäävät avoimuutta, ne selkeyttävät tilannetta, myös sen takia, että ne, voi sanoa, myös tietyllä tavalla lisäävät oi-keudenmukaisuutta. Mutta ennen kaikkea ne on valmisteltu parlamentaarisesti ja kaikkien puolueiden kesken. Se on todella tärkeä periaate, kun 2000-luvulla kuitenkin toimitaan, että valmistellaan sellaiset muutokset, jotka tehdään puoluelakiin, ihan samalla tavalla kuin aikaisemmin täällä käytiin keskustelua esimerkiksi Yleisradion asemasta, tai kun pu-hutaan esimerkiksi eduskunnan asemasta tai tässä tapauksessa kun tässä asiallisesti nyt ka-jotaan jos ei suoraan niin ainakin välillisesti kansanedustajan mahdollisuuteen toimia, niin kuin täällä aikaisemmin todettiin, perustuslain 29 §:n mukaan oikeuteen ja totuuteen pe-rustuen. Yksi kohta tässä laissa on sellainen, jota ei ole valmisteltu parlamentaarisesti, joka ei ole perustunut vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkastamistarpeita selvittävän työ-ryhmän lainsäädäntöä koskeviin ehdotuksiin. Palaan siihen myöhemmin.

Lyhyesti vain totean, että SDP kannattaa muutosta siltä osin, lakiehdotusta siltä osin kuin tässä puoluetuen valvonta annetaan oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvi-rastolle. Se selkeyttää tilannetta. Se yksinkertaistaa tilannetta. Me kannatamme myös tätä puoluetukea niille puolueille, jotka ovat vähintään 2 prosentin ääniosuuden saaneet valta-kunnallisissa vaaleissa. Kyse on kuitenkin merkittävästä potista ääniä, ja sillä tavalla se on hyvä huomioida. On tärkeää nyt erityisesti näiden viimeaikaisten uutisten valossa, että Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus laajennetaan presidentinvaaleissa tuki-yhdistyksiin.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saanei-den puolueiden taloudellista asemaa. Nämä kaikki tavoitteet kyllä näillä edellä mainituilla muutoksilla tapahtuvat.

Mutta sitten tässä on tämä yksi musta pykälä. Oiko se edustaja Harakka, joka täällä sa-noi, että yksinvaltiapykälä? Olkoon se nyt mikä tahansa, mutta vaikka sanotaanko nyt Lex Soini. Nythän me huomaamme, että ministeri Soini ei täällä salissa ole käymässä keskus-telua tästä asiasta. Toki on niin, että esittelevä ministeri on paikalla. Kun tässä nyt on käyty keskustelua, ei ole aivan tullut selväksi vielä, mikä tämän lainsäädännön tausta on.

Mutta kun perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja, edustaja Elomaa äs-ken kävi tässä toteamassa, että perussuomalaiset eivät hajoa, niin varmaankin on niin, että sen jälkeen kun tämä lakiehdotus on hyväksytty, niin ei todellakaan hajoa, eikä varmasti kukaan ole täällä esittänyt toiveita mihinkään suuntaan. Kyse on todella siitä, että jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

enemmistö siitä eduskuntaryhmästä, joka on kansalta saanut mandaatin, katsoo, että tämä puolue ei toteuta enää valtiopäivillä sitä politiikkaa, jolla se on kansalta mandaatin saanut, niin se ei voisi toteuttaa perustuslain 29 §:n toimintaansa, joka perustuu oikeuteen ja totuuteen. Kaikki voivat tässä ehkä todeta, että kun on paljon käyty keskustelua vaalilupauksista, niin jos todella on niin, että siihen pisteeseen tullaan, että esimerkiksi eduskuntaryhmä antaa epäluottamuslauseen hallitukselle ja toteaa, että tämä ei ole enää mahdollista, niin käytännössä näiden edustajien mahdollisuudet harjoittaa sitä toimintaa, joka muilla on, jäisivät pois. Tätä ei ole valmisteltu parlamentaarisesti, tätä ei ole valmisteltu yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa, vaan tämä on hallitusneuvottelujen hämärissä kabineteissa vain sovittu. Kuvaavaa on se, että kun mainostettiin, että kyseessä on strateginen hallitusohjelma, niin siinä hallitusohjelman liitteessä ei edes kerrota suoranaisesti, mitä tällä tavoitellaan, vaan todetaan vain, että puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmas lause poistetaan. Sitten täällä opposition tehtävä oli selvittää, mistä tässä on kyse.

Nyt olisi tärkeää, että saadaan vastauksia esittelevältä ministeriltä. Kuka, joka on ollut hallitusneuvottelussa, tätä siellä vaati? Minkä takia tämä muutos nyt tehdään, toisin kuin näissä lakiesityksen perusteluissa todetaan, että ehdotus korostaisi äänestäjän vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta? Kun on nyt käynyt ilmi, että tässä tosiasiallisesti rajoitetaan kansanedustajan mahdollisuutta toimia perustuslain 29 §:n mukaan, niin onko niin, että tämä lakiesitys on tehty vain yhden puolueen tahdosta vain sitä varten, että jos todella kävisi niin, mitä varmaan kukaan ei toivo, että esimerkiksi yhden keskeisen hallituspuolueen puheenjohtajalta lähtisi muu ryhmä alta, niin tästä saataisiin kiristysruuvi, jolloin näin ei voisi tapahtua? Jos näin on toimittu, niin kyllähän se on vakava asia, että näin voidaan 2000-luvulla Suomessa menetellä hallitusneuvotteluiden hämyisissä kabineteissa. Nyt on aika saada esittelevältä ministeriltä vastauksia.

20.16 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Olen nyt vähän niin kuin klapilla päähän lyöty. Olen ollut kansanedustajana kohtuullisen pitkän ajan enkä muista tämäntyyppistä mustaa tahraa, mustaa aukkoa, mitä täällä on puhuttu yksinvaltiudesta. Edustaja Essayah puhui siitä, miten nyt tätä puoluekuria vahvistetaan tällä tavalla.

On kyllä nyt mielenkiintoista ajatella, kun valiokunta ryhtyy tätä asiaa käsittelemään, miten siellä asiantuntijat tähän suhtautuvat. Me hyvin tunnistamme taustan, että tähän on käytännössä valtapolitiikkaa, jos sen sanoo yhdellä sanalla. Sitä voi vahvistaa tällä kiristysruuviterminologiallakin, mutta ei tämä nyt kyllä hei, hyvät kollegat, ole mitenkään kunniaksi Suomen parlamentille. Ja vähän kyllä ihmettelen puheenjohtaja Soinia, että hän on sillä tavalla halunnut tämän asian hoitaa, ja vielä enemmän ihmettelen sitä, että jo traditionaaliset puolueet kokoomus ja keskustapuolue ovat tämän hyväksyneet. Herätän nyt senkin kysymyksen, onko tämä itse asiassa perustuslain sisällön mukainen — ainakaan hengen mukainen se ei ole. Täällä on siteerattu jo monta kertaa tätä 29 §:ää.

Haluan sen nyt sanoa, että en minä ole koskaan toivonut minkään eduskuntaryhmän täällä hajoavan ja en ole osannut aidosti arvostaa puolueloikkareita, ovat he sitten loikanneet mistä puolueesta minne tahansa, mutta ei nyt ole mikään salaisuus se — kaikella kunnioituksella nyt perussuomalaisia kohtaan — että te olette kuitenkin sen tyyppinen puolue, jota jotkut luonnehtivat populistiseksi puolueeksi ja kuka mitenkään. Te olette ihmisinä ja yksilöinä yhtä arvokkaita kuin meistä kuka tahansa, ja teillä on kansan valtakirja täällä, mutta samalla kun edustaja Harakka totesi myönteisenä sen, että on ollut hyvä, että perussuomalaiset ovat tuoneet tällaisen monipuolisemman sosiaalisen kirjon tänne taloon — kyllä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

sitä kirjoja on löytynyt muistakin puolueista — tämä herättää kysymyksen, että eiväthän nyt perussuomalaiset oikeasti ansaitsisi ja tarvitsisi tällaista. Tässä nyt on menty Soinin pillin mukaan niin että kajahtaa. Kajahtaa, hei.

Ei mulla muuta.

20.20 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Alkuun mietin, etten tästä puhetta pitäisi, mutta ilmassa alkoi olla niin paksultı hurskautta, että pönttöön täytyi kuitenkin vielä tulla.

Sana "perustuslaki" kun mainitaan useampaan kertaan eduskuntasalissa ja kun sosialidemokraatti paheksuu puheessaan puoluekuria, niin en kyllä kovin paljon suurempaa hurskautta enää keksisi. Täytyy kysyä, miksi tämä laki alun perin säädettiin, tämä arvosteltu "puolet eduskuntaryhmästä". Miksei kukaan ehdota, että tuki seuraisi yksittäistäkin lähtijää? Miksi sen piti olla puolet eduskuntaryhmästä? Sille oli historialliset syyt: Kekkonen uudelleenalinnan varmistaminen. Kuinka moni teistä puheenvuoron käyttäjistä olisi valmis siihen, että teidän puolueestanne lähtevä kansanedustaja, yksittäinenkin, saisi mukanaan osuutensa puoluetuesta? En tiedä, nouseeko yhtään kättä, ei ainakaan kovin montaa. (Jukka Gustafssonin välihuuto) Mutta eikö se olisi perustuslain kunnioitusta, mitä täällä on perätty, että näin toimittaisiin?

Edustaja Harakan ja muidenkin sosialidemokraattien toivoisi ottavan kantaa myös vasemmiston ja ay-liikkeen väliseen vaalirahakytkentään. Ehkä tästä asiasta ja osittain myös veronmaksajien rahojen käytöstä omaan vaalityöhön on vain niin kiusallista puhua, (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) että käännetään keskustelu mieluummin perussuomalaisiin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindströmille 3 minuuttia, täältä puhujakorokkeelta.

20.22 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos keskustelusta, joka siis pääasiallisesti oli asiallista mutta sitten osin lähti semmoisille teille, että meinasin tippua kärryiltä ja osin tipuinkin. On hämmäntävää, että edustaja Lindtman kysyy kysymyksen, johon kolme puoluetoveria vastaa, eli teillä on tavallaan vastaus jo valmiina annettuna ja sitten peräätte minulta kysymykseen vastausta.

Hallitusneuvotteluissa kaikki päätökset hallitusohjelmasta tehtiin yhdessä sopimalla — kaikki. (Antti Lindtman: Kuka vaati?) Kaikki päätökset tehtiin yhdessä. (Jukka Gustafsson: Kuka esitti?) Teille tuntuu olevan ihan selvää, edustaja Ojala-Niemelä ja edustaja Harakka ja edustaja Gustafsson, te olette jo oman mielipiteenne tästä asiasta muodostaneet ja olette sitä mieltä, että tämä on niin kuin perussuomalaisten asia, ja teitä kovasti tuntuu huolettavan meidän ryhmämme hajoaminen.

Edustaja Mäkelä vei äsken jalat suusta, erinomainen puheenvuoro. Tämä keskustelu on melkoista hurskastelua kyllä tässä mielessä. Kiitos siitä, että te tunnustitte, että tässä itse lakiesityksessä on hyviä asioita, ja sehän tässä on minun mielestäni jäänyt vähän turhan vähälle huomiolle. Tämän keskustelun pohjalta toivon, että tämä lakiesitys menee eteenpäin kokonaisuutena ja se hyväksytään täällä. Siinä on todellakin koko hallitus takana koko tämän esityksen takana, ottamatta siitä mitään pois, lisäämättä siihen mitään. — Kiitoksia.

20.24 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! En nyt haluaisi lähteä tälle tielle, kuka tässä nyt eniten tai vähiten hurskas on, mutta nyt me kuulimme ministerin puheenvuoron. Kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

esitimme selkeitä kysymyksiä, emme saaneet niihin vastauksia, saimme vain ikään kuin syytelyä, ja minusta se ei ole asiallista. Se on totta, että tässä lakiesityksessä on paljon hyviä kohtia, ja aika iso osa edustajista, jotka täällä ovat käyttäneet puheenvuoron, on tämän myös todennut. Miksi ne ovat hyviä, ja miksi me olemme niiden takana? Se johtuu siitä, että ne on valmisteltu parlamentaarisesti niin kuin puoluelakiin tehtävät muutokset kuuluu valmistella.

Oikeusministeri Lindström, miksi tätä kohtaa ei valmisteltu parlamentaarisesti vaan se tehtiin hallitusneuvottelujen hämyisissä kabineteissa? Se on kysymys yksi.

Ja jos te sanotte, että täällä on joillakin edustajilla ollut vastaus, kertokaa nyt tässä — tässä salissa voidaan käydä poliittista keskustelua — onko tämä räätälöity yhden puolueen tarpeisiin? Se on ihan relevantti kysymys, joka on syytä esittää. Se on kysymys numero kaksi. Kertokaa, onko tämä lainmuutos, tämä kohta, jolla käytännössä estetään sellainen tilanne, että jos enemmistö jostakin eduskuntaryhmästä toteaa, että nyt tämän politiikan takana ei voi enää seistä, niin monta kertaa on takkia käännetty, että jossakin vaiheessa tulee mitta täyteen — niin kuin eräs keskeisissä tehtävissä oleva poliitikko sanoi, että kohta ei ole enää monta takkia käännettävänä, tämä on siis aivan relevantti kysymys — onko niin, että tämä lakiesitys on räätälöity vain yhtä puoluetta varten? Ja jos tähän ei saada vastausta, sitten voidaan taas puhua, käydäänkö täällä pöntössä hurskastelemassa.

Näihin kahteen kysymykseen on mielestäni saatava vastaus tässä debatissa.

Esitän kolmannen kysymyksen perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtajalle: Kun te sanotte, että on turha pelätä perussuomalaisten hajoamista, niin onko nyt kuitenkin niin, että kun tällainen muutos on pitänyt hallitusneuvotteluissa tehdä, niin tässä taustalla on pelko? Ettekö te luota omaan eduskuntaryhmäänne? Minkä takia tällainen lakimuutos pitää tehdä?

Selviä kysymyksiä, ja toivon, että näihin saadaan selviä vastauksia.

20.27 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Pääosin pidän tätä lakia kannatettavana, tätä puoluelakia ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia. Niin kuin edellä kuulumme, niin se pitkälti perustuu vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamistarpeita selvittäneen työryhmän esityksiin, ja ne ovat ihan asiallisia ja hyviä.

Mutta se, mikä tässä mietityttää, on tämä niin sanottu Lex Soini. Tämä on minusta lainsäädännön ennakoitavuuden kannalta ongelmallista ja yksi osoitus siitä, ettei hallituksella ole homma hanskassa. Tässä tulee vanha sananlasku mieleen: ei oikeus saa yösijaa, mutta vääräys asuu takapenkillä. Ja kuten tuossa ennalta sanoin, niin tässä yritetään nyt korjata ennen, historiassa muinoin tapahtunutta vääräystä uudella vääräydellä. Ymmärrän kyllä sen, että perussuomalaisilla on tukala asema keskustan ja kokoomuksen kanssa samassa hallituksessa työskennellessä. Voi sanoa, että siinä ovat muut porvaripuolueet vieneet ja perussuomalaisia on viety ja ei paljon tästä hallitustyöskentelystä ole jäänyt villoja käteen. Voi ajatella näin, että kun on hallitustyöskentelyssä alakynnessä, niin onhan tämä Lex Soinikin nyt perussuomalaisten kannalta tyhjää parempi. Voi osoittaa edes jotakin tehneensä. Toivoisin kyllä myös, että täällä olisi edelleen edustaja Ruohonen-Lerner edustettuna, koska hän monta vaalikautta käytti siihen, että tyrmäsi tämän puoluetuen ja sen, että sitä ei tulisi myöntää puolueille. Nyt tässä käykin päinvastoin, että perussuomalaiset on se puolue ja imuroidaan kaikki puoluetuen rippeetkin, mitkä vain ovat saatavissa. Sama kysymys herää: eikö tässä luoteta omaan eduskuntaryhmään, vai mistä tässä asiassa on kyse?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

20.29 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan, puhuin 4 minuuttia vaalirahoituksen avoimuuden puolesta ja pidin tätä lakia erittäin onnistuneena. Nyt, kun lopuksi mainitsin perussuomalaiset, niin siinä kohtaa arvoisat perussuomalaiset kollegat sitten heräsivät ja ilmeisesti osoittivat tässä loukkaantuneisuuttaan. Loukkaantuminen on helppoa ja halpaa, mutta ei se tämän instituution arvovaltaa välttämättä nosta.

Niin, tällä pykälällä, jota sanoin siis yksinvaltiapykäläksi, en nyt tarkoittanut pelkäävän Timo Soinia. Eihän lakeja tehdä yksittäisten puolueiden tarpeisiin eikä yksittäisiin tilanteisiin, eikä niitä tietenkään pitäisi tehdä korjaamaan joku 1970-luvulla koettu vääryys. Toki on, sanoisinko, lievästi ongelmallista ajatella niin, että tässä jostakin tällaisesta olisi edes kysymys. Mutta tämä pykälähän pistää silmään tästä laista kuin sukkapuikko. Se on muutoin parlamentaarisesti valmisteltu, niin kuin olla pitääkin, kun kyseessä on kuitenkin puolueisiin ja parlamentarismiin liittyvä lainvalmistelu. Mutta sitten joku on ujuttanut tänne tällaisen aivan asiaankuulumattoman irrallisen elementin, jota ministeri ei edes esittelypuheenvuorossaan vaivautunut perustelemaan. Sitten hän loukkaantui, kun häneltä kysyttiin, miksi tänne on ilmestynyt tällainen outo möhkäle, joka ei liity tämän lain kokonaisuuteen millään elimellisellä osalla ja joka tässä salissa ja tällä parlamentaarisella joukolla on jäänyt käsittelemättä. Eli kysymys kuuluu ja meillä on täysi oikeus ja suorastaan velvollisuus kysyä: mikä on se akuutti tarve, että juuri tällainen mitätön yksityiskohta on välttämättä saatava tähän lakiin mukaan, kenen aloitteesta se on tänne tuotu, ja mikä on sen perimmäinen tarkoitus?

20.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Minulle edustaja Lindtman esitti kysymyksen, ja vastaan siihen aivan kuten ministeri sanoi tässä: Tämä asia on puitu kolmen puolueen kesken, se on hallituksen esitys. Eivät ne ole mitään hämyisiä saleja — normaali neuvottelu. Hallituksen esitys on teillä siinä edessä, se on yhteisesti sovittu. Ja kun en ole itse ollut henkilökohtaisesti siinä hallitusneuvottelussa mukana, jolloin tästä on sovittu, siitä en voi sanoa, mutta niin kuin tässä on tullut ministeri Lindströmin suulla, tämä on ihan yhteinen päätös, ja that's it.

20.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, mitä ministeri Lindström oikeasti miettii ja mitä hänen päässään liikkuu, koska ajattelen kuitenkin niin, että jos oppositiopuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja tekee selkeän kohdennetun kysymyksen ja toivoo siihen oikeus- ja työministeriltä vähän syvällisempää ja nyansoitua vastausta, niin voi sitä nyt kohtuudella odottaa.

Siinä, mitä perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja hetki sitten totesi, nyt kierrettiin itse asia niin, että on kolmen puolueen hallitusohjelmaneuvoitteluihin sovittu, eihän siinä nyt mitään uutta asiaa ollut. Mutta jos on näin, että te ette halua antaa tämän kokoluokan asiassa sille kuuluvaa arvoa, niin että se parlamentaarisesti olisi keskusteltu ja käyty läpi, niin eihän sille sitten mitään voi. Niin kuin sanoin, minä itse kuitenkin koen tämän mustan aukon, mustan kohdan — uskallanko nyt sanoa ääneen? — aika itsekkäänä ja röyhkeänä tekona perussuomalaiselta puolueelta, ovat ne motiivit nyt sitten mitkä tahansa, ja ne nyt jokainen suunnilleen sitten osaa arvata.

20.36 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun kokoomus ja keskusta ja perussuomalaiset ovat yhdessä...

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiljunen, saanko pyytää teitä tänne korokkeelle? Meillä on kamera-automaatiikassa ongelma, ja siitä syystä joudun ystävällisesti teitä jokaista pyytämään tulemaan tänne pitämään puhetta tästä eteenkin päin. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle.)

Arvoisa rouva puhemies! Nyt täällä on meille yritetty todistaa sitä, että kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset ovat yhdessä sopineet ja laatineet tämän lakiesityksen, ja me emme ole saaneet siihen selkeää vastausta, mitä tämä yksi pykälä käytännössä tarkoittaa. Kun lakiesitystä tehdään, niin lakiesitykselle ja pykälille on aina yleensä ollut perustelut ja vaikuttavuusanalyysit, jotta sitten, kun täällä eduskunnassa asiaa käsitellään, meillä olisi perustelut näitten lakiesitysten hyväksynnälle. Nyt kysynkin sitten, ministeri Rehn, kun ministeri Lindström ei meille vastausta anna: kertokaa te, mikä on tämän pykälän tarkoitus ja merkitys.

20.37 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Minä toivon, että parlamenttia, Suomen eduskuntaa, kunnioitetaan sillä tavalla, että kun täällä on lähetekeskustelu käynnissä ja kun täällä on esitetty selkeitä kysymyksiä, saisimme vastauksen niihin esittelevältä ministeriltä. Arvaan sen, että nyt ministeri Lindströmin tilanne ei tässä ole helppo. Tämä on todennäköisesti niin — nyt en osaa sanoa, kun en tiedä — että vain puolueiden puheenjohtajat hallitusneuvotteluissa ovat tämän sopineet. Ja kukin voi esittää arvailuja, kuka sen esityksen on sinne tuonut. Nyt sitten, jos on niin, että kyseessä on puheenjohtaja Soini, hän on tietysti virkatehtävissään, todennäköisesti, jossakin päin maailmaa ja jättänyt ministeri Lindströmin ja muutamat muut perussuomalaiset edustajat tänne selittelemään tätä asiaa. Mutta olisi tärkeää saada tietää, miksi tätä ei valmisteltu parlamentaarisesti, kuten kai tämä koko muu lakiesitys, ja onko niin — se on aiheellinen kysymys — että tämä puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmannen lauseen poisto on räätälöity yhden puolueen tarkoituksiin. Ja jos on näin, niin se on vakava kysymys, ja toivon, että näihin kysymyksiin saamme vastauksen, koska niitä täällä lähetekeskustelussa on kysytty ja esittelevä ministeri on paikan päällä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Gustafsson, sen jälkeen ministereitten vastaukset.

20.39 Jukka Gustafsson sd: Minunkin puolestani sopisi, että Rehn käyttää, kun huomaisin, että hän pyysi keskustelun aikana puheenvuoroa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Gustafsson on pyytänyt puheenvuoroa, ja hänelle on se myönnetty. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa rouva puhemies! Pyydän anteeksi, jos koitte toivomukseni niin, että olisin halunnut puuttua rouva puhemiehen työhön. Siihen ei ole tarvetta, toimitte erinomaisesti. — Minulla on vaivautunut olo sen takia, niin kuin edellisessä puheenvuorossani totesin, että voin kuvitella, kun olen itsekin ministerin penkillä istunut, että voi tulla kiusallisia kysymyksiä, joihin ei ole aina helppo vastata. Jään nyt mielenkiinnolla sitten odottamaan, josko ministeri Rehn sitten omalta kohdaltaan valaisisi tätä asiaa, jos ministeri Lindström on päättänyt olla avautumatta tässä asiassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rehn, 2 minuuttia, jos saan pyytää tähän puhujakorokkeelle.

20.40 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille keskustelusta ja kysymyksistä.

Edustaja Kiljunen, samoin kuin edustaja Gustafsson, ovat molemmat sen verran kokeneita parlamentaarikkoja, että hyvin tietävät, että tässä salissa, Suomen eduskunnassa, on tapana, että esittelevä ja vastuullinen ministeri esittelee hallituksen yhteisen kannan. En ole yleensä enkä tänäänkään yllytyshullu enkä lähde sen syvemmälle tähän keskusteluun. Totean vain sen, että tämä on hallituksen yhteinen esitys, valtioneuvoston yhteinen esitys, ja ministeri Lindström on esitellyt hallituksen yhteisen kannan ja vastannut hallituksen puolesta kysymyksiin. Tuen ministeri Lindströmiä tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Lindström, 2 minuuttia enintään, olkaa hyvä.

20.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehn kertoi sen, minkä itse kerroin aivan äsken, aivan saman asian. Sitä on tietysti ihan turha toistaa, mutta toistetaan nyt vielä kerran. Tämä on yhteinen esitys. Hallituksen neuvotteluissa tähän on päädytty ja sen takana seistään. Täällä nyt sitten penätään jotain yksityiskohtia jostain hämyisestä huoneesta, missä ollaan sitten salamyhkäisesti jotain tehty. Ei siellä mitään salamyhkäisesti tehty. Siellä on täysin avoimesti keskusteltu ja väännetty asioista. Sitten ollaan saatu yhteinen näkemys, jonka nimi on hallitusohjelma, ja sen mukana tulevat sitten hallituksen esitykset, ja niitä sitten tässä viedään eteenpäin. Tämä on yksi esitys, jota tässä yhdessä ollaan tänne tuotu ja yhdessä tuetaan.

20.42 Antti Lindtman sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten aikaisemmin jo totesin, niin en todella kadehdi esittelevän ministerin tehtävää. Kun tässä kaksi kysymystä, jotka ovat aivan relevantteja, yritin kysyä, niin emme oikein niihin saaneet vastausta, ja näyttää siltä, että nyt on siihen tyytyminen. Haluan vain kuitenkin todeta, että on täysin aiheellista kysyä aivan kuten muutama viikko sitten tässä salissa kysyttiin, minkä takia hallitus on valmistellut Yleä koskevia muutoksia ilman parlamentaarista valmistelua. Silloin ministeri vastasi, ja sen pohjalta päädyttiin aikaistamaan sitä Yle-työryhmää, jonka tehtävä on nyt parlamentaarisesti käsitellä niitä asioita. Aivan vastaava tilanne — kysyin nyt ministeriltä, minkä takia tätä kohtaa tästä lakiesityksestä, jossa kaikki muut asiakohdat ja muutokset on valmisteltu parlamentaarisesti, ei ole valmisteltu parlamentaarisesti. Siihen en vastausta saanut.

Sitten toinen kysymys, joka on aivan relevantti ja johon ei riitä vastaukseksi se, että nyt tämä on kolmen puolueen yhteinen esitys ja sen takana seistään, on se — ja se on vakava kysymys — siirrytäänkö sellaiseen kulttuuriin, että hallitusneuvotteluissa puoluelakia voidaan aina muuttaa niiden puolueiden tahdon mukaisesti, jotka silloin hallituksessa sattuvat olemaan. Siitä aukeaa muuten aika monta polkua ja aika monta vakavaa kysymystä, (Jukka Gustafsson: Kyllä, juuri näin!) ja sen takia tämä on aidosti vakava kysymys. Siis tässä ei ole nyt kysymys ainoastaan siitä, mitä keskustelua perussuomalaisten ympärillä nyt viime aikoina on käyty liittyen siihen, onko politiikka, jota vaaleissa luvattiin kansalle, ollut al-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2015 vp

kuunkaan sitä, mitä hallituksessa on toteutettu, vaan tässä on myös aivan vakavia kysymyksiä.

Mutta nyt olemme tulleet tilanteeseen, että emme saaneet vastauksia näihin kahteen vakavaan kysymykseen. Näyttää siltä, että joudumme tyytymään tähän, mutta uskon, että kaikki me täällä ja kaikki ne, jotka tätä lähetystä seuraavat tai tämän istunnon pöytäkirjaa lukevat, voivat tehdä kukin itse omat kirkkaat johtopäätökset siitä ja näistä esittelevän ministerin vastauksista, minkä takia tällainen lakiesitys on tehty. Uskon, että se vastaus on kaikille hyvin selvä, ja luulen, että me kaikki voimme sen johtopäätöksen tehdä paitsi tässä käsillä olevasta lakiesityksestä myös niistä vastauksista, joita olemme näihin kyselyihin saaneet. On aidosti vakava asia, jos tälle polulle lähdetään.

Tässä on aika monta muutakin ikään kuin tekijää, joissa hallitus on selvästi muuttanut linjaansa niistä, mitä puhuttiin ennen vaaleja, ja suhtautumista parlamentarismiin. Oli se nyt Yleä koskeva, jossa nyt on onneksi päästy paremmalle polulle; oli se sotea koskien, jossa kaikki totesivat, että sotea jatketaan parlamentaarisessa valmistelussa; oli se kyse siitä, että oppositiolla ei ole edustusta puhemiehistössä, päätyen sitten siihen, että puoluelakia voidaan muuttaa pelkästään hallitusohjelmassa hallituksessa tehtävin päätösin ja se tuodaan tänne muilta osin parlamentaarisesti sovittuna mutta tämä on vain hallitusohjelmassa tehty päätös. Uskon, että tästä keskustelusta kaikki voivat tehdä oman johtopäätöksensä.

Se, mihin tässä jäi vielä vastaamatta, on se vakava kysymys, että jos kerran on niin, että yksi puolue on tätä halunnut, niin onko todella sen taustalla pelko siitä tai epäily siitä, että ei voi luottaa omaan eduskuntaryhmään. Jos näin on, niin kun aidosti olemme nyt nähneet ehkä poliittisen historian suurimmat — voin sanoa tässä sanottuna — takinkäännökset nyt viimeisen puolen vuoden aikana siitä, mitä on ennen vaaleja puhuttu, siihen, minkälaista politiikkaa on toteutettu vaalien jälkeen, niin nyt tämä yksityiskohta, joka meillä täällä on käsittelyssä, pistää kyllä esittämään sen vakavan kysymyksen, tehtiinkö tämä osin tietoisesti. Muistaen, mitä vaalien alla puhuttiin, ja kun on nyt nähty, minkälainen keskustelu tästä on tullut paitsi kansalaisten keskuudessa myös hallituspuolueiden sisällä alkaen eri asioista, Kreikan tukemisesta päätyen pakkopalkanalennuksiin, niin herää kysymys, onko tässä ollut ainakin osin kyse tietoisesta, ja sekin on yhtä vakava kysymys kuin nämä kaksi edellä esitettyä kysymystä.

Arvoisa puhemies! Ehkä tämä keskustelu päättyy siihen, että jokainen voi vetää tästä keskustelusta omat johtopäätöksensä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan on annettava lausunto.